

bohužel nabízí spíše nepřehledný soupis literatury. Celkově však jde o publikaci, která bude pro balkánská studia bezesporu přínosem.

Jan Procházka

Robin Okey, *Taming Balkan Nationalism: The Habsburg „Civilizing mission“ in Bosnia, 1878–1914*. Oxford: Oxford University Press, 2007, 352 s.

Monografie Robina Okeye, profesora historie na univerzitě ve Warwicku a známého autora prací na témata dějin Habsburků, Balkánu a východní Evropy, vyšla s cílem informovat o politice samozvané „kulturní mise“ Habsburků v Bosně a Hercegovině a o reakcích bosenského obyvatelstva na ni. Práce pokrývá období od rakousko-uherské okupace Bosny a Hercegoviny po Berlínský kongres v roce 1878, přes anexi v roce 1908 až do sarajevského atentátu na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este v červnu 1914. V tomto období všechny evropské mocnosti vydávaly svoje mocenské a územní ambice za „kulturní či civilizační mise“ a prostřednictvím okupace Bosny se k nim přidalo i Rakousko-Uhersko.

Od koloniálních výbojů západoevropských velmocí se rakouskouherská okupace lišila mj. i blízkostí anektovaného území, a také proto i průběh a podoba této „kulturní mise“ vypadaly jinak. Nejpodstatnější motiv byl také odlišný – hlavní snahou bylo zabránit vzniku velkého slovanského státu na hranicích mocnářství, jenž by pravděpodobně znamenal hrozbu destabilizace pro samotnou monarchii, zejména pro její zálitavskou část, což by zase mělo zásadní důsledky (jak ukázal pozdější vývoj) pro celou Evropu. I z tohoto důvodu autor věnoval relativně krátkému období moderních evropských dějin na relativně malém kousku území celou monografii.

K popisu jednotlivých aspektů okupace a anexe Bosny a Hercegoviny rozdělil Okey práci na jedenáct samostatných kapitol, z nichž téměř polovina je věnována 21 let trvajícímu období správy Benjámina Kállaye. V této části jsou i tři kapitoly zaměřené na vztah rakouskouherského správce k třem hlavním bosenským národům, Bosňákům, Chorvatům a Srbům. Části chronologicky následující po Kállayově smrti se pak věnují budování ústavnosti vedoucímu až k samotné anexi Bosny a Hercegoviny v říjnu 1908, „kulturní politice“ bosenského sněmu či bosenskému studentskému hnutí.

Přes lehce se nabízející příležitost „vyřídit“ tuto epizodu v dějinách monarchie s patřičnou dávkou kriticismu autor v knize přiznává rakouské správě Bosny a Hercegoviny mnohé zásluhy, od zvýšení gramotnosti obyvatelstva, přes obecnou demokratizaci, až po snahu o vybudování národního občanského, avšak ne nutně nacionalistického modelu místní společnosti, a nepoukazuje tedy pouze na negativní aspekty tohoto rakousko-uherského „dobrodružství“, jež vyvrcholilo atentátem na následníka trůnu a následným vypuknutím první světové války.

Radek Oravec